

El llenguatge

24/VIII/1929

El ciutadà mitjà

Es verament lamentable i descoratjador que encara sigui possible de llegir i de sentir continuament expressions tan reiteradament denunciades com «el ciutadà mig», «el català mig», «el contribuent mig». Qui sap si qualsevol dia ens parlaran del «germà mig» i tot! Però qui s'ha encastellat a considerar el castellà com un paradigma universal i que expressar-se en una altra llengua com el català no ha de consistir sinó a traduir cada mot del castellà per un altre d'equivalent, sempre el mateix, prescindint del sentit, no sembla disposat a admetre que, si quan en castellà es diu «medio litro de vino» en català s'ha de dir mig litre de vi, quan en castellà es diu «el ciudadano medio» en català s'hagi de dir el ciutadà mitjà. Si a «medio» correspon mig —hom diria tament que sostenen—, hi ha de correspondre sempre i d'aquí no passem.

I tanmateix no és així. A «medio» no solament corresponen alhora mig i mitjà sinó que hi correspon també medi amb nombrosos casos d'aplicació per a cada forma: mig quilo de pa, mig més, un any i mig, el mig de la plaça, partir pel mig; el ciutadà mitjà, una estatura mitjana, l'edat mitjana, el germà mitjà, els mitjans de comunicació, el terme mitjà, els mitjans justificats pel fi; el medi ambient, el medi social, el medi geogràfic, un medi corromput. Cada llengua ha distribuït els diversos significats que li ha calgut expressar —en aquest cas que ens ocupa, nombrosíssims i variats— entre les formes de llenguatge de què disposa i, naturalment, aquesta distribució no ha resultat uniforme entre les diverses llengües, encara que presentin molts casos de coincidència. Observem, d'altra banda, que si en aquest punt el castellà disposa de dues formes, «medio» i «mediano» i el català de tres, mig, mitjà i medi (o podríem dir de tres i quatre, afegint-hi «mitad» i meitat) necessàriament la distribució de significats ha d'ésser diferent.

Insistim, però, sobre el ciutadà mitjà. Un dels significats de mitja com a adjectiu, és, segons la Gran Enciclopèdia Catalana, «que es del tipus més corrent, més general». A aquesta definició corresponen els conjunts nominals el ciutadà mitjà, el lector mitjà i el coneixedor mitjà del català.

Albert Jana